MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta ta' l-24 ta' Marzu, 2015

Citazzjoni Numru. 875/2014

Wara l-atti tal-kawza numru (sic)

deciza fl-4 ta` Lulju 2013

Anthony Gatt (201547M) u martu Catherine Gatt (ID771553M) ghal kwalsiasi interess li jista` jkollha

kontra

Philip Gatt (ID220255M) u martu Doris Gatt (ID515464M) ghal kwalsiasi interess li jista` jkollha u All Trading Vehicles & Spares Limited (Registration No. C4155)

Il-Qorti :

I. <u>Preliminari</u>

Rat ir-rikors prezentat fis-7 ta` Ottubru 2014 li jaqra hekk :–

Illi kif irrizulta mill-atti ntavolati, ir-rikorrenti Anthony Gatt huwa azzjonista fil-kumpannija All Trading Vehicles & Spares Limited (C4155) ;

Illi rrizulta wkoll li r-rikorrent huwa detentur ta` 200 ossija 40% tal-azzjonijiet tal-imsemmija socjeta` filwaqt li l-bqija tal-azzjonijiet huma mizmuma minn huh Philip Gatt ;

Illi l-vertenza bejn il-partijiet (Citazzjoni Numru 34/2009) giet finalment deciza fis-seduta tal-4 ta` Lulju 2013 ;

Illi l-ezitu kien illi, kif talbu l-esponenti, bl-applikazzjoni tal-Art 402(3)(d) tal-Kap. 386, il-Qorti ordnat illi jinbieghu l-ishma kollha li r-rikorrent Anthony Gatt ghandu fil-kumpannija Att Trading Vehicles & Spares Limited (C4155) ; (Dok A sentenza)

Illi l-awditur Kevin J Mahoney irrediga r-rapport tieghu hawn anness Dok B fejn jirrizulta l-valur tal-istess ishma ;

Illi minkejja li r-rapport ta` l-Awditur tlesta u nhalef u thallas u illi l-intimat, permezz tal-avukat tieghu ntalab jersaq halli jsir il-bejgh, l-intimat qed jirrezisti illi jezegwixxi l-ordni ta` dina l-Onorabbli Qorti tant illi anke qed johloq xi pretensjonijiet frivoli ;

Illi l-esponenti huma anzjani u pensjonanti u ma jistghux jistennew snin twal sabiex jiehdu dak dovut lilhom ;

Illi ghalhekk ir-rikorrent qed jergghu jirrikorru lejn l-Awtorita` ta` dina l-Onorabbli Qorti halli jinghataw rimedju xieraq ;

Ghaldaqstant ir-rikorrenti umilment jitolbu illi dina l-Qorti joghgobha, ai termini tal-Artikolu 402 tal-Att dwar il-Kumpaniji Kapitolu 386 tal-Ligijiet ta` Malta u sabiex ir-rikorrenti jkollhom rimedju effettiv :

1. Tikkunsidra dan ir-rikors b`urgenza, filwaqt li taghti u tordna dawk il-provvedimenti kollha xierqa u opportuni halli l-esponent jinghata dak illi huwa dovut lila ;

2. U dana kollu taht dawk it-termini, il-pattijiet u kundizzjonijiet ohra illi dina l-istess Onorabbli Qorti jidhrilha xierqa u opportuni illi timponi fic-cirkostanzi kollha tal-kaz ai termini tal-imsemmi artikolu 402 tal-Att dwar il-Kumpanniji.

Bl-ispejjez.

Rat id-dokumenti li kienu annessi mar-rikors.

Rat id-digriet taghha tad-9 ta` Ottubru 2014 fejn ordnat in-notifika tar-rikors lill-intimati, tathom ghoxrin (20) jum min-notifika biex iwiegbu bil-miktub u appuntat il-kawza ghas-smigh ghall-udjenza ta` nhar it-Tnejn 10 ta` Novembru 2014 fid-9.00 a.m.

Rat ir-risposta prezentata fil-5 ta` Novembru 2014 li taqra hekk :–

1. Illi fl-ewwel lok u preliminarjament, l-eccipjenti umilment jitolbu bir-rispett ir-rikuza tal-imhallef sedenti ghat-tenur tal-Artiklu 734(1)(d)(ii) tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta` Malta, stante illi gja` ddecieda l-kawza fl-istess ismijiet u fuq l-istess mertu permezz ta` sentenza tal-4 ta` Lulju 2013 (Rik Nru 34/2009 JZM) ;

2. Illi fit-tieni lok u preliminarjament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, jigi eccepit ir-res gudikata, billi jinkonkorru l-elementi kollha ghall-applikazzjoni tal-istess u konsegwentement, dina l-Onorabbli Qorti ghandha tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri ta` dan ir-rikors bl-ispejjez kontra r-rikorrenti ;

3. Illi fir-rikors promotur tar-rikorrenti, gja` gie ammess minnhom illi l-vertenza bejn il-partijiet giet finalment deciza fis-seduta tal-4 ta` Lulju 2013 u ghalhekk, din il-vertenza ghaddiet in gudikat u m`hemm ebda lok illi l-istess vertenza tigi ritrattata jew tkun suggett ghall-proceduri civili godda ;

4. Illi in forza ta` zewg digrieti tal-15 ta` Settembru 2014, li kopja taghhom qed tigi hawn annessa u mmarkata Dokument "A" u "B" dina l-Onorabbli Qorti stess kienet iddikjarat illi billi s-sentenza fuq citata kienet ghaddiet in gudikat, kienet qed tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri ta` zewg rikorsi pprezentati miz-zewg partijiet wara l-ghoti tas-sentenza, kif ser jigi ampjament ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza, u ghaldaqstant, l-istess ghandu japplika ghar-rikors odjern ;

5. Illi fit-tielet lok u minghajr pregudizzju ghas-suespost u fil-mertu, it-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrenti, stante illi ma tezisti ebda bazi ghall-applikazzjoni tal-Artiklu 402 tal-Kap 386 ;

6. Illi l-ordnijiet moghtija fis-sentenza fuq citata huma cari u ma jaghtu lok ghal ebda interpretazzjoni u, fi kwalunkwe kaz, l-esponenti Philip u Doris konjugi Gatt ottemperaw irwiehhom ma` dak kollu li gie ordnat lilhom in forza tas-sentenza fuq citata, kif ser jigi ampjament ippruvat waqt it-trattazzjoni tar-rikors ;

7. Illi, min-naha l-ohra, ma tirrizulta ebda prova illi r-rikorrenti ottemperaw irwiehhom ma` dak ordnat lilhom in forza tal-istess sentenza ;

8. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dokumenti li kienu prezentati mar-risposta tal-intimati.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-10 ta` Novembru 2014 fejn, wara li semghet is-sottomissjonijiet tad-difensuri, idderigiet lill-partijiet sabiex jittrattaw l-ewwel eccezzjoni. U hekk sar fl-istess udjenza.

Rat id-digriet li tat fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghal provvediment dwar l-ewwel eccezzjoni.

Rat il-provvediment taghha tal-11 ta` Dicembru 2014 fejn cahdet l-ewwel eccezzjoni tal-intimati - spejjez ghall-intimati - fejn ordnat li l-kawza tibqa` tinstema` minn din il-Qorti hekk kif presjeduta, u fejn halliet il-kawza ghall-kontinwazzjoni ghall-udjenza ta` nhar it-Tnejn 19 ta` Jannar 2015 fid-9.00 a.m.

Rat il-verbal tal-udjenza tad-19 ta` Jannar 2015 fejn *inter alia* tat direzzjoni lill-partijiet sabiex jittrattaw it-tieni eccezzjoni.

Semghet is-sottomissjonijiet li ghamlu d-difensuri tal-partijiet fl-istess udjenza.

Rat id-digriet li tat fl-istess udjenza fejn halliet il-kawza ghal provvediment ghal-lum.

Rat l-atti tal-kawza.

Ikkunsidrat :

II. Fatti

Il-Qorti tirreferi ghall-fatti <u>mhux kontestati</u> li elenkat fil-provvediment taghha tal-14 ta` Dicembru 2014. Dak l-elenku jghodd ghall-iskop tal-provvediment tal-lum, u ghalhekk qeghda taghmel riferenza ghalih a skans ta` ripetizzjoni.

Ikkunsidrat :

III. Dritt

Skond l-**<u>Art 730 tal-Kap 12</u>**, l-eccezzjoni ta` *res judicata* (bhall-eccezzjonijiet l-ohra indikati fl-istess disposizzjoni) ghandha tkun deciza b`kap ghaliha qabel jew flimkien mas-sentenza fuq il-meritu. Fil-kaz tal-lum, l-eccezzjoni tar-*res judicata* qeghda tkun deciza qabel it-trattazzjoni u decizjoni fuq il-mertu.

Ikkunsidrat :

IV. Gurisprudenza

1) Generali

Fis-sentenza taghha tal-5 ta` Novembru 1934 fil-kawza "**Francesco Aquilina vs Neg. Giuseppe Gasan et**", il-Qorti tal-Appell (Sede Kummercjali) qalet hekk :-

*"L-`exceptio rei judicatae` ghandha bhala fundament il-fatt tal-interess pubbliku, u wkoll ghaliex `interest rei publicae ut sit finis litium`. Sentenza li ghaddiet `in giudicato`, jigifieri li ma tista` tappella minnha izjed, hija mizmuma bhala tajba u sewwa u tal-haqq - `res judicata pro veritate habetur` - jigifieri l-fundament tal-`actio` u tal-`exceptio judicati` hija preskrizzjoni legali, u ghalhekk hija `strictissimae interpretationis`."* In linea ta` principju, inghad fis-sentenza ta` din il-Qorti moghtija fis-7 ta` Frar 2002 fil-kawza **"Galea vs Falzon et"** li l-eccezzjoni tar-*res judicata* ghandha bhala l-pedament taghha (a) l-interess pubbliku (b) hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti b`sentenza (c) tbieghed il-possibilita` ta` decizjonijiet kontra xulxin u (d) taghlaq il-bieb li kwestjonijiet definiti jibqghu jinfethu bi hsara ghall-jeddijiet stabbiliti b`sentenza li tkun diga` nghatat dwar dik il-vertenza.

Billi l-eccezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jisthoqqilha li tigi meqjusa minn Qorti, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tkun ta` interpretazzjoni stretta, tant li fil-kaz ta` dubju l-gudikant ghandu jaqta` kontra dik l-eccezzjoni (ara Qorti tal-Appell – 5 ta` Ottubru 1998 – "**Camilleri vs Mallia**").

Min-naha l-ohra fejn kwistjoni tkun giet definita u trattata, is-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li tigi appellata jew ritrattata, tigi konfermata ; jew jekk ma tigix appellata jew ritrattata fiz-zmien li trid il-ligi ma ssir l-ebda procedura ohra li tattakka s-sentenza (ara : PA – "**Cassar Parnis vs Soler**" – 11 ta` Marzu 1949 – Kollez Vol XXXIII.II.344).

Dan il-principju jissahhah meta l-kwistjoni li dwarha tinfetah it-tieni kawza tkun diga` tezisti waqt li tinghata s-sentenza fl-ewwel kawza (ara : **PA/GV** – "**Farrugia vs Borg Reveille et**" – 27 ta` Gunju 1995).

2) Ir-rekwiziti

Tlieta huma l-elementi ta` *res judicata* :

i) *eadem res* (istess oggett) ;
ii) *eadem causa petendi* (l-istess causa) ;
iii) *eadem personae* (l-istess persuni)

(ara : Qorti tal-Appell - 10 ta` Ottubru 2003 - "**Crocefissa Sammut et vs Joseph Spiteri**" ; u PA/RCP – 17 ta` Frar 2000 – "**Registratur tal-Qrati Superjuri vs M of Time Limited**").

a) *Eadem res*

Dan ir-rekwizit kien trattat b`mod partikolari fis-sentenza ta` din il-Qorti (**PA/RCP**) tad-9 ta` Jannar 2002 fil-kawza "**Rabat Construction Ltd vs Cutajar Construction Company Ltd**".

Hemm inghad illi dan l-element jirrigwarda l-fatt li l-oggett mitlub fit-talba l-gdida jkun **identiku** ghal talba precedenti li giet determinata minn sentenza li ghaddiet in gudikat. Il-fatt li sentenza ssir gudikat ma jimpedixxi li tigi proposta talba gdida, dment li dik it-talba tkun intiza sabiex tottjeni xi haga **differenti** minn dak li kien intalab fil-procediment precedenti li kien deciz b`mod definittiv. Minn dan isegwi li anke jekk l-oggett tat-talba l-gdida jkun **simili** ghal dak tad-decizjoni precedenti, izda **mhux identiku**, dik is-similarita` mhijiex ostakolu biex issir t-talba l-gdida ghaliex l-effetti ta` sentenza li tkun ghaddiet in gudikat huma limitati ghal dak li jkun intalab u li kien deciz mill-Qorti. Mit-tifsira li taghti d-dottrina dwar kif ghandha tigi determinata l-identita` ta` l-oggett jidher illi l-ahjar mod huwa illi l-Qorti tezamina jekk il-kwistjoni sollevata fil-procediment il-gdid kenitx deciza jew le fis-sentenza li tkun ghaddiet in gudikat. Wiehed ikun irid jara jekk il-kwistjoni sollevata fit-talbiet il-godda kenitx determinata fis-sentenza l-ohra jew jekk inkella baqghet irrisolta. Jekk jirrizulta li l-kwistjoni tkun giet **trattata u deciza**, allura jkun hemm l-identita` ta` l-oggett.

Kien affermat illi hemm lok ghall-eccezzjoni tal-gudikat anke meta l-mertu tal-kaz ghalkemm distint minn dak tal-kawza ta` qabel jifforma parti mill-istess haga jekk il-punt kontrovers ikun l-istess (ara : Qorti tal-Appell Kummercjali : "**Dr Jose` Herrera noe vs Anthony Cassar et noe**" – 5 ta` Ottubru 1992 – Kollez Vol XXX.I.131).

Inghad ukoll illi ghalkemm biex jista` jigi nvokat il-gudikat, hemm bzonn l-identita` tal-oggett, din l-identita` ma hemmx bzonn tkun assoluta, basta li jkun hemm l-identita` fuq il-punt kontrovers, jew l-oggett fit-tieni citazzjoni jkun jidhol bhala parti integrali tal-oggett aktar ampju dedotta fl-ewwel citazzjoni (ara : PA - "**Antonio Avela vs Giuseppe Fenech**" – 28 ta` Frar 1946 ; u Appell Civili – "**Eugenio Borg vs Saverio Farrugia**" – 31 ta` Marzu 1952"). Dan ifisser li l-attur ma jkunx jista` permezz ta` kawza ohra jiftah it-trattazzjoni tal-istess punti fl-istess kwistjoni li diga` gew diskussi f`kawza deciza b`sentenza li diga` tkun ghaddiet in gudikat (ara : "**P.L. Roberto Tabone noe vs Joseph Cannataci**" – PA – 6 ta` Marzu 1946).

Inghad ukoll illi "*sakemm ma jkunx hemm ebda decizjoni fuq il-vera kwistjoni kontroversa, u dik il-kwistjoni ma tkunx giet prekluza minn ebda decizjoni definittiva moghtija fil-gudizzju l-istess kwistjoni tibqa` mhux deciza u ma jistax mill-parti l-ohra jinghad li ghad-decizjoni josta l-gudikat*" (ara : Qorti tal-Appell Civili – "**Caterina Gerada vs Av. Dr. Antonio Caruana**" – 7 ta` Marzu 1958).

b) ***Eadem causa petendi***

Dan ir-rekwizit jirrikjedi li l-*causa* fit-talba l-gdida tkun l-istess bhat-talba li tkun diga` giet deciza b`mod definittiv. Il-*causa petendi* hija t-titolu li fuqu t-talba tkun ibbazata, u cioe` l-fatt guridiku li fuqu d-dritt pretiz ikun ibbazat. Sabiex tirrizulta l-"*eadem causa petendi*", irid jigi ppruvat li l-kawzali kontenuta fit-talba l-gdida hi fondata fuq l-istess fatt guridiku li kien jifforma l-bazi tat-talba lit kun giet determinata bis-sentenza li tkun ghaddiet in gudikat. Il-gudikat ma jigix nieqes minhabba id-diversita` ta` l-motivi fil-`*causa petendi*`.

c) ***Eadem personae***

Dan ir-rekwizit kien trattat b`mod partikolari fis-sentenza ta` din il-Qorti (**PA/JRM**) tal-25 ta` Settembru 2003 fil-kawza "**Charles Cortis vs Francis X Aquilina et**". Hemm inghad illi :-

"L-element tal-identita` tal-persuni huwa wkoll fondamentali u ta` siwi daqs iz-zewg elementi l-ohrajn. In-nuqqas tieghu huwa bizzejjed biex jeskludi l-gudikat ghaliex min ma kienx prezenti fil-gudizzju, u lanqas kien fih rappresentat legittimament, ma jistax jitqies marbut b`sentenza moghtija u li ghaddiet in gudikat, ukoll jekk l-ezitu ta` dik is-sentenza ikun jiffavorih."

d) **Rekwiziti kumulattivi**

It-tliet elementi huma kumulattivi **mhux** alternattivi u ghalhekk iridu jissussistu t-tlieta sabiex jista` jinghad li hemm *res judicata.* Il-mankanza ta` mqar wiehed mit-tlieta huwa pregudizzjali biex ikun hemm *res judicata.* Fin-nuqqas li jikkonkorru t-tliet elementi, ma jistax jinghad li l-haga hija l-istess (*nisi omnia concurrunt, alia res est*).

Fis-sentenza taghha tat-28 ta` Ottubru 2011 fil-kawza "**Joseph Portelli vs Joseph Stellini et**", il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) Gurisdizzjoni Superjuri (**JD**) ghamlet din l-analizi :-

"Illi huwa ben stabilit li sabiex din il-Qorti tilqa` din l-eccezzjoni jridu jikkonkorru tliet elementi u cioe` dawk definiti bhala l-"eadem causa petendi, eadem personam u eadem res" u dan ifisser li sabiex din il-Qorti ssib illi l-azzjoni li ghandha quddiemha hija fil-fatt milquta bil-gudikat ta` sentenza ohra, jehtieg illi jirrizulta illi fil-fatt fiz-zewg kawzi hemm l-istess partijiet, l-istess oggett u l-istess natura tal-kawza jew kawzali.

Illi huwa mportanti li jinghad li dwar il-kuncett purament civili ta` res judicata kif sancit fl-artikolu 730 tal-Kap.12 l-eccezzjoni tar-res judicata ghandha dejjem tigi deciza b`kap separat qabel jew flimkien mas-sentenza fuq il-meritu. Jekk dan ma jsirx din l-ommissjoni ggib in-nullita` tas-sentenza.

Illi fis-sentenza <u>Anthony Borg et vs Anthony Francis Willoughby et</u> intqal li :-

"Eccezzjoni bhal din ma tinvolvi l-ebda kontestazzjoni ta` fatt izda hi wahda ta` natura prettament guridika. Huwa importanti pero`, u ghandu jinzamm dejjem in mira, illi lprincipji legali nvoluti jridu jinqraw mhux biss fl-isfond talgurisprudenza stabbilita in materja izda fuq kollox unitament mal-fatti partikolari tal-kaz taht diskussjoni u talportata tas-sentenza precedenti ..."

"Tajjeb li qabel kull kunsiderazzjoni ohra tigi ribadita lenuncazzjoni kaptata mid-decizjoni fl-ismijiet `<u>Francesco Aquilina vs Neg. Giuseppe Gasan et</u>`, Appell Kummerc, 5 ta` Novembru 1934" :-

"Illi dan peress "exceptio rei judicatae" ghandha bhala fundament il-fatt tal-interess pubbliku, u wkoll ghaliex "interest rei publicae ut sit finis litiu". Sentenza li ghaddiet "in giudicatio", jigifieri li ma tistax tappella minnha izjed, hija mizmuma tajba u sewwa u tal-haqq - "res judicata pro veritate habetur" – jigifieri l-fundament tal-"actio" u tal- "exceptio judicat"` hija preskrizzjoni legali, u ghalhekk hija "strictissimae interpretationis".

Illi fis-sentenza <u>Charles Cortis vs Francis X. Aquilina et</u> gie riaffermat li :-

"Tlieta huma l-elementi li jmisshom jigu murija minn min iqanqal l-eccezzjoni biex din issehh. Dawn l-elementi huma l-istess oggett (eadem res), l-istess partijiet (eadem personae) u l-istess mertu (eadem causa petendi). Huwa siewi li wiehed izomm quddiem ghajnejh ukoll il-massima li biex dik l-eccezzjoni tirnexxi jehtieg li t-tliet elementi jkunu jikkonkorru ghax, fin-nuqqas, ma jistax jinghad li l-haga hija l-istess (nisi omnia concurrunt, alia res est)."

Illi, kif inghad f`ghadd ta` decizjonijiet, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha l-interess pubbliku u hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti f`sentenza, li tbieghed il-possibbilta` ta` decizjonijiet li jmorru kontra

xulxin u li ttemm il-possibbilta` ta` kwistjonijiet li jibqghu miftuha bi hsara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza illi tkun inghatat; minhabba fil-fatt li dik l-eccezzjoni timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jisthoqqilha tigi meqjusa minn qorti, l-eccezzjoni talgudikat ghandha tkun ta` interpretazzjoni stretta, tant li, f`kaz ta` dubju, l-gudikant ghandu jaqta` kontra dik leccezzjoni.

Illi, min-naha l-ohra, dan il-principju huwa bilancjat b`dak l-iehor daqstant importanti li, fejn kwistjoni tkun giet definita u trattata, is-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li tigi appellata jew ritrattata, tigi konfermata ; jew, jekk ma tigix appellata jew ritrattata fiz-zmien li tippreskrivi l-ligi, ma tistax issir l-ebda procedura ohra li tattakka lil dik issentenza.

Dan il-principju jissahhah meta l-kwistjoni li dwarha tinfetah it-tieni kawza jkun diga` jezisti fil-waqt li tinghata s-sentenza fl-ewwel kawza. Illi ghalhekk isegwi li l-eccezzjoni tal-gudikat tintrabat malezistenza ta` sentenza ; il-kwistjoni hija jekk tintrabatx biss mal-parti dispozittiva taghha (fil-kliem strettament uzati mill-gudikant fl-ewwel sentenza) jew inkella jekk tintrabatx ukoll mal-konsiderazzjonijiet jew motivazzjonijiet li jintaghmlu u li jwasslu ghal dik is-sentenza; fuq dan il-punt inghad diversi drabi li l-gudikat isir japplika mhux biss dwar dak li jkun gie espressament dibattut fil-kawza li ssentenza taghha titqieghed bhala l-bazi tal-eccezzjoni talgudikat, imma japplika wkoll dwar dak li messu jew seta` gie diskuss u ma jkunx gie diskuss mill-parti li kellha interess li tiddiskutih. Il-bidla jew differenza fil-motivi talcausa petendi fit-tieni provediment ma jgibx fix-xejn il-gudikat.

Illi min-naha l-ohra fis-sentenza fl-ismijiet <u>Anthony Borg et vs Anthony Willoughby et</u> gie ritenut li sakemm ma jkunx hemm ebda decizjoni fuq il-vera kwistjoni kontroversa, u dik il-kwistjoni ma tkunx giet prekluza minn ebda decizjoni definittiva moghtija fil-gudizzju, l-istess kwistjoni tibqa` mhux deciza, u ma jistax mill-parti l-ohra jinghad li ghad-decizjoni josta l-gudikat. Dan ifisser li leccezzjoni tal-gudikat ghandha tigi ammessa b`cirkospezzjoni kbira; u dan aktar u aktar meta dik leccezzjoni jkollha l-effett li teskludi xi dritt, bhal meta si tratta minn incident processwali li jqum fil-kors tal-gudizzju, fejn ma jistax ikun hemm dak li jissejjah talgudikat, hemm bzonn li l-kwistjoni tkun giet `effettivament` deciza bis-sentenza ta` qabel, u mhux biss li setghet tigi deciza. Infatti huwa maghruf li "nel dubbio il giudice non deve prepondere per la cosa giudicata."

Illi ghal dak li jirrigwarda l-eadem res, fis-sentenza <u>Rabat Construction Ltd vs Cutajar Construction Company Limited</u> gie kkonfermat li din ghandha "tinkorpora li l-oggett mitlub fit-talba l-gdida hu identiku ghat-talba precedenti li giet determinata minn sentenza li ghaddiet in gudikat".

Illi l-bazi ghal dan ir-rekwizit hija ghalhekk cara u fis-sens li sentenza li tikkostitwixxi gudikat ma tistax timpedixxi talba gdida milli tigi proposta quddiem il-Qorti, jekk dik hi ntiza sabiex tottjeni xi haga differenti ghal dak li kien ipprova jitlob b`talba precedenti li giet determinata minn sentenza. Minn dan isegwi li anki jekk l-oggett ta` talba gdida hu simili ghal ta` decizjoni precedenti, din is-similarita` mhix ostaklu ghal talba gdida ghaliex l-effetti ta` sentenza li tkun ghaddiet in gudikat huma limitati ghal dak li kienu ssottomettew il-partijiet u ghal dak li jkunu ddecidew il-Qrati.

Illi ghar-rigward tal-eadem causa petendi, din il-kondizzjoni tirrikjedi li "the cause of the claim" kontenuta fit-talba l-gdida, tkun l-istess bhat-talba precedenti u li giet deciza minn sentenza li ghaddiet in gudikat.

Illi <u>*Prof. Caruana Galizia*</u> *fin-`*<u>*Notes on Civil Law*</u>*` (Pt.IV p.1428) spjega li l-causa petendi hi "the title on which the demand is based" . Illi ghalhekk, din hija t-titlu, cioe`, l-fatt guridiku li fuqu d-dritt pretiz hu bbazat. Illi sabiex il-kundizzjoni ta` l-eadem causa petendi tirnexxi, irid jigi ppruvat li l-kawzali kontenuti fit-talba l-gdida hi fondata fuq l-istess fatt guridiku li kien jifforma l-bazi tat-talba precedenti, li giet determinata b`sentenza li ghaddiet in gudikat.*

Illi dwar l-eadem personae, fis-sentenza fl-ismijiet <u>*Innocenza Debattista et vs Giovanni Farrugia*</u> *il-Qorti qalet li "biex ikun hemm il-gudikat, jehtieg…li s-sentenza ta` qabel kienet giet maqtugha f`kawza bejn l-istess persuni…" Illi pero` dan ma jfissirx li "l-promoturi tal-istess procedura setghu jipproponu mill-gdid kawza identika blinseriment ta` persuna taghhom li ma kinitx verament necessarja mill-aspett legali".*

Fis-sentenza taghha tat-3 ta` Lulju 2003 fil-kawza "<u>**Edmea Pace vs Edward Pavia**</u>" din il-Qorti (<u>**PA/TM**</u>) ghamlet riferenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-10 ta` Dicembru 1956 fil-kawza "<u>**Cassar vs Zammit**</u>" fejn inghad hekk :-

"hu maghruf li, ghalkemm ma jistax jigi eccepit il-gudikat fid-difett tar-rekwizit tal-identita` tad-domandi, il-gudikat hu valevoli biex jiddefinixxi d-domanda sussegwenti li, ghalkemm mhux identika ghal dik definita bil-gudikat, tkun fondata fuq l-istess `ratio petendi` ; u hemm lok ghall-eccezzjoni tal-gudikat anke meta l-meritu tal-kawza, ghalkemm distint minn dak tal-kawza ta` qabel, jifforma parti mill-istess haga, jekk il-punt kontrovers ikun l-istess ; u ghalkemm biex jista` jigi nvokat il-gudikat hemm bzonn l-identita` tal-oggett, din l-identita` ma hemmx bzonn tkun assoluta, basta li jkun

hemm identita` fuq il-punt kontrovers, jew tal-oggett aktar ampju dedott fl-ewwel citazzjoni".

Fl-istess sentenza taghha fil-kawza "**<u>Edmea Pace vs Edward Pavia</u>**" il-Qorti tenniet ukoll li *huwa principju generali li l-gudikat jolqot ukoll eccezzjonijiet u argumenti li setghu gew sollevati f`gudizzju precedenti. Jekk parti, f`kawza precedenti titlob l-infurzar ta` kuntratt u tinghata sentenza a bazi ta` dak il-kuntratt, il-validita` ta` dak il-kuntratt ma tistax tigi diskussa f`gudizzju iehor. Darba kuntratt jigi invokat f`kawza u impoggi bhala l-bazi ta` dik l-azzjoni, kwalunkwe difiza li jista` jkollha effett li tinnewtralizza jew twaqqa` dak ilkuntratt, (bhal, per ezempju, li l-parti l-ohra mhux proprjetarja u ma tistax tittrasferixxi titolu tajjeb), kellha tigi sollevata f`dak il-gudizzju, u darba li l-Qorti taghti effett lil dak il-kuntratt u tordna l-ezekuzzjoni tieghu, ma jistax, f`gudizzju iehor jingiebu argumenti jew jitressqu provi bilhsieb li jigi distrutt dak il-gudikat. Darba, allura, li l-iskop ta` din il-kawza timmira li ggib dikjarazzjoni li l-effett taghha hu li twaqqa` l-gudikat tas-sentenza tat-3 ta` Dicembru, 1993, jikkonkorri b`daqshekk, it-tielet element mehtieg.*

Din il-Qorti hija wkoll konfortata minn dak li nghad fis-sentenza diga` citata "**<u>Charles Cortis vs Francis X. Aquilina et</u>**" fis-sens l-gudikat isir japplika mhux biss dwar dak li jkun gie espressament dibattut fil-kawza li s-sentenza taghha tkun il-bazi tal-eccezzjoni tal-gudikat, imma japplika wkoll dwar dak li messu jew seta` gie dibattut u trattat mill-parti li kellha interess. Il-bidla jew differenza fil-mottivi tal-*causa petendi* fit-tieni procediment ma jgibx fix-xejn il-gudikat.

Ikkunsidrat :

V. **<u>Risultanzi</u>**

Fuq l-iskorta tal-gurisprudenza citata qabel, din il-Qorti hija tal-fehma illi, ghajr ghar-rekwizit ta` *eadem personae,* iz-zewg rekwiziti l-ohra ma jirrizultawx ippruvati fil-kaz tal-lum.

<u>Fil-kawza tal-lum</u>, ir-rikorrenti qeghdin jinvokaw ksur fil-konfront taghhom tal-Art 402 tal-Kap 386 tal-Ligijiet ta` Malta u qeghdin jitolbu mill-Qorti l-ghoti ta` rimedju effettiv.

Fl-udjenza tal-10 ta` Novembru 2014, ir-rikorrenti ntalbu mill-Qorti sabiex jiccaraw il-lanjanza taghhom. Id-difensur tar-rikorrenti qal hekk :-

… fic-cirkostanzi partikolari hafna ta` dan il-kaz, peress illi kien hemm nuqqasijiet attribwibbli lil Philip Gatt, il-provvediment tal-ewwel qorti ma rrizultax f`rimedju effettiv ghal Anthony Gatt. Ghaldaqstant kellhom jittiehdu l-proceduri odjerni.

Fis-sostanza, l-allegazzjoni tar-rikorrenti **<u>fil-kawza tal-lum</u>** hija li bil-fatt li r-rikorrent Anthony Gatt baqa` ma thallasx il-valur tal-ishma li ghandu fil-kumpannija All Trading Vehicles & Spares Limited skond kif ipprovdiet il-Qorti fid-decizjoni taghha tal-4 ta` Lulju 2013 bejn il-partijiet, huwiex qieghed igarrab pregudizzju kif previst mill-Art 402 tal-Kap 386.

L-allegazzjoni tar-rikorrent ghad trid tigi ppruvata u accertata fil-mertu, jekk ikun il-kaz.

Din il-Qorti hija tal-fehma illi, ghalkemm l-azzjoni li r-rikorrenti qeghdin jittentaw illum saret ghaliex, skond ir-rikorrenti, l-intimati ma qaghdux ghad-decizjoni li tat il-Qorti fl-4 ta` Lulju 2013, l-azzjoni tar-rikorrenti xorta wahda ma tikkozzax mal-principju tar-*res judicata.*

Il-Qorti dan tghidu ghaliex billi r-rikorrenti qeghdin jibbazaw l-istanza taghhom fuq l-Art 402 tal-Kap 386 huma xorta wahda jridu fil-kaz tal-lum ighaddu mill-gharbiel tal-Art 402(1) qabel jitolbu rimedju mill-Qorti.

Fil-kawza li kienet deciza fl-4 ta` Lulju 2013, ir-ragunijiet li gabu r-rikorrenti skond l-Art 402(1) kienu diversi minn dawk li qeghdin igibu llum.

Jirnexxielhomx jippruvaw anke fil-kawza tal-lum ir-rekwiziti tal-Art 402(1) ghad irid ikun maghrbul u mistharreg.

Ghaliex huwa biss jekk jigu ppruvati r-rekwiziti tal-Art 402(1) li r-rikorrenti jistghu jitolbu rimedju mill-Qorti skond l-Art 402(3).

Il-Qorti tissottolinea l-fatt li sakemm ir-rikorrenti jibqghu *membri* tas-socjeta` intimata, jibqghalhom il-jedd li jgibu `l quddiem, f`kull hin, azzjoni skond l-Art 402(1) tal-Kap 386, u jekk jirnexxielhom jaghmlu l-prova rikjesta mil-ligi skond dak is-subinciz, allura jkollhom il-jedd li jitolbu rimedju skond l-Art 402(3).

Il-Qorti m`ghandhiex dubju li l-binarji tal-azzjoni skond l-Art 402(1) kif impostati mir-rikorrenti fil-kawza tal-lum huma differenti minn dawk tal-azzjoni fil-kawza l-ohra.

Provvediment

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda tichad it-tieni eccezzjoni tal-intimati, spejjez ghall-intimati.

Thalli l-kawza ghas-smigh tal-provi tar-rikorrenti dwar il-mertu u dwar l-eccezzjonijiet l-ohra tal-intimati ghall-udjenza ta` nhar il-Hamis 21 ta` Mejju 2015 tissejjah f`nofsinhar.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------